NORAKSTS

Lieta Nr.3-10/0053
SKC-1647/2014

LĒMUMS
Rīgā 2014.gada 31.janvārī

Latvijas Republikas Augstākās tiesas Civillietu departaments šādā sastāvā:
tiesnese referente A.Briede
tiesnese I.Garda
tiesnesis V.Jonikāns
rakstveida procesā izskatīja /pers. A/ pārstāves /pers. B/ blakus sūdzību par Latgales apgabaltiesas Civillietu tiesas kolēģijas 2013.gada 29.oktobra lēmumu, ar kuru atteikts pieņemt /pers. A/ sūdzību par zvērināta tiesu izpildītāja Ingara Osipova darbībām.
Civillietu departaments

k o n s t a t ē j a

[1] /pers. A/ pārstāve /pers. B/ 2013.gada 13.septembrī iesniegusi Daugavpils tiesā sūdzību par zvērināta tiesu izpildītāja darbībām, kurā, pamatojoties uz Satversmes 92.pantu, Civilprocesa likuma 95.pantu, Civillikuma 927., 1038., 1039.pantu, Tiesu izpildītāju likuma 5., 42.pantu, 45.panta pirmo daļu, 52.pantu, 53.panta pirmo daļu, 54.panta pirmo daļu, 73.pantu, 74.panta pirmo daļu, Latvijas Zvērinātu tiesu izpildītāju padomes 2007.gada 13.jūlija metodisko norādījumu „Noteikumi par fakta fiksēšanu" 1., 9., 10.punktu, Latvijas Zvērinātu tiesu izpildītāju kolēģijas Statūtu 4.3.punktu un Zvērinātu tiesu izpildītāju ētikas kodeksa 3., 4., 8., 9., 20., 24.punktu, lūgusi atzīt par spēkā neesošu zvērināta tiesu izpildītāja Ingara Osipova 2013.gada 4.jūnija aktu Nr.2 par fakta fiksāciju, kā arī atzīt par spēkā neesošu tajā fiksēto faktu.
Sūdzībā norādīts, ka pēc /pers. C/ līguma zvērināta tiesu izpildītāja veiktā fakta fiksēšana un 2013.gada 4.jūnija akta Nr.2 „Par fakta fiksāciju" sastādīšana notikusi, pārkāpjot zvērinātu tiesu izpildītāju darbību reglamentējošos normatīvos aktus, statūtus, metodikas un profesionālās ētikas normas, radot būtisku kaitējumu /pers. A/ tiesībām un leģitīmām interesēm.

[2] Ar Daugavpils tiesas tiesneses 2013.gada 18.septembra lēmumu atteikts pieņemt /pers. A/ sūdzību par zvērināta tiesu izpildītāja Ingara Osipova darbībām, pamatojoties uz Civilprocesa likuma 132.panta pirmās daļas 6.punktu. Tiesnese uzskatījusi, ka konkrētais strīds nav piekritīgs Daugavpils tiesai.

[3] Latgales apgabaltiesas Civillietu tiesas kolēģija, izskatot /pers. A/ pārstāves blakus sūdzību, ar 2013.gada 29.oktobra lēmumu grozījusi Daugavpils tiesas tiesneses 2013.gada 18.septembra lēmumu un atteikusi pieņemt sūdzību, pamatojoties uz Civilprocesa likuma 132.panta pirmās daļas 1.punktu. Lēmums pamatots ar tālāk minētiem argumentiem.
[3.1] Civilprocesa likuma 632.panta pirmās daļas normā ir noteikts, ka tiesu izpildītāja darbības, izpildot spriedumu, šā panta kārtībā var pārsūdzēt tikai parādnieks vai piedzinējs. Minētā tiesību norma nosaka subjektu loku, kas var iesniegt sūdzību par tiesu izpildītāja darbību. Norāde blakus sūdzībā uz nepieciešamību šo normu tulkot plašāk ir nepamatota, jo subjektu loks likumā ir skaidri noteikts.
Senāts 2009.gada 30.septembra lēmumā lietā Nr.SKC-1054 jau norādījis, ka Civilprocesa likuma 632.pantā ir ietverta vispārējā norma, kas regulē tiesu izpildītāju darbību pārsūdzēšanu un tā paredz piedzinēja un parādnieka tiesības pārsūdzēt tiesu izpildītāja darbības sprieduma izpildīšanā vai viņa atteikumu izpildīt šādas darbības. Sūdzības atbilstoši minētajai likuma normai var iesniegt par jebkuru tiesu izpildītāja darbību, taču tikai sprieduma izpildes ietvaros. Šādu Civilprocesa likuma 632.panta interpretāciju un piemērošanu attiecībā uz subjektu loku, kuri var iesniegt sūdzību par tiesu izpildītāja darbībām sprieduma izpildīšanā Senāts atkārtojis arī citās lietās (*sk. Senāta 2010.gada 16.jūnija lēmumu lietā Nr.SKC-918, 2011.gada 23.novembra lēmumu lietā Nr.SKC-1664, 2012.gada 30.janvāra lēmumu lietā Nr.SKC-943, 2012.gada 23.maija lēmumu lietā Nr.SKC-1570*).
[3.2] Blakus sūdzības iesniedzēja, pamatojot savu viedokli, atsaukusies uz vairākiem vispārējo tiesu nolēmumiem, kas pieder pie tiesu prakses, tomēr konkrētajā gadījumā principiāla nozīme ir tieši Augstākās tiesas Senāta paustajām juridiskajām atziņām par Civilprocesa likuma normu interpretāciju un piemērošanu. Turklāt jāņem vērā, ka Civilprocesa likuma 632.pants paredz tiesības iesniegt sūdzības par tiesu izpildītāja darbībām, kas izriet no sprieduma izpildīšanas kādā konkrētā lietā.
[3.3] Ņemot vērā Tiesu izpildītāju likuma 54.panta pirmās daļas 3.punktā noteikto, kā arī to, ka zvērināta tiesu izpildītāja darbības faktu fiksēšanā regulē Latvijas Zvērinātu tiesu izpildītāju padomes metodiskie norādījumi „Noteikumi par faktu fiksēšanu", nevis Civilprocesa likuma noteikumi, atzīstams, ka Tiesu izpildītāju likuma 54.panta pirmās daļas izpratnē tiesu izpildītāju rīcību faktu fiksēšanā disciplinārā kārtībā izvērtē Latvijas Zvērinātu tiesu izpildītāju padome. Tādējādi tiesības pārsūdzēt tiesu izpildītāja rīcību faktu fiksēšanā ir realizējamas šā speciālā likuma noteiktajā kārtībā.
Konkrētajā gadījumā strīds pastāv nevis par civilajām tiesībām, bet gan par zvērināta tiesu izpildītāja rīcību, izpildot Tiesu izpildītāju likuma 74.panta pirmās daļas 1.punktā paredzēto amata darbību. Šāda strīda izšķiršana nav pakļauta izskatīšanai Civilprocesa likuma noteiktajā kārtībā.
[3.4] Blakus sūdzības argumentiem par tiesu izpildītāju uzraudzības mehānismu vispārējās jurisdikcijas tiesā nav nozīmes, jo Civilprocesa likuma 632.pantā likumdevējs ir skaidri noteicis, kas var pārsūdzēt tiesu izpildītāja darbības sprieduma izpildīšanā. Blakus sūdzības iesniedzēja Tiesu izpildītāju likuma 83.pantu par tiesu izpildītāju darbības uzraudzību tulkojusi gramatiski un sašaurinājusi tās jēgu. Savukārt, pielietojot sistēmiskās tulkošanas metodi un noskaidrojot normas saturu kopsakarā ar Civilprocesa likuma 632.panta normu, atzīstams, ka tiesu izpildītāju darbības faktu fiksēšanā nav pārsūdzamas Civilprocesa likuma 632.panta kārtībā vispārējās jurisdikcijas tiesā.
[3.5] Pirmās instances tiesa pēc būtības, atsaucoties uz norādītajiem apstākļiem par tiesu izpildītāja darbību faktu fiksēšanā, kļūdaini norādījusi, ka

strīds nav piekritīgs Daugavpils tiesai. Piemērojot Civilprocesa likuma 132.panta pirmās daļas 6.punktu, tiesa nav ņēmusi vērā pakļautības un piekritības jēdzienu atšķirību Civilprocesā (*sal. Civilprocesa likuma komentāri. Trešais papildinātais izdevums. Autoru kolektīvs prof. K.Torgāna vispārīgā zinātniskā redakcijā, Rīga, 2006, 57., 60.lpp.)*. Konkrētajā gadījumā strīda izšķiršana nav pakļauta izskatīšanai Civilprocesa likuma noteiktajā kārtībā, proti, vispārējās jurisdikcijas tiesā. Tādēļ pirmās instances tiesas lēmums grozāms, nosakot, ka /pers. A/ sūdzība par zvērināta tiesu izpildītāja darbībām fakta fiksēšanā atteikta pieņemt saskaņā ar Civilprocesa likuma 132.panta pirmās daļas 1.punktu.

[4] /pers. A/ pārstāve iesniegusi blakus sūdzību par šo lēmumu, lūdzot to atcelt un jautājumu izlemt pēc būtības.

Blakus sūdzībā norādīts tālāk minētais.

[4.1] Tiesas secinājums, ka strīds pastāv nevis par civilajām tiesībām, bet gan par zvērināta tiesu izpildītāja rīcību, izpildot Tiesu izpildītāju likuma 74.panta pirmās daļas 1.punktā paredzēto amata darbību un tādēļ tā izšķiršana nav pakļauta izskatīšanai Civilprocesa likuma noteiktajā kārtībā, nav pamatots.

Saistībā ar zvērinātu tiesu izpildītāju profesionālo darbību ir nodalāmas: 1) tiesu izpildītāju amata darbības; 2) tiesiskās sekas, ko rada šīs zvērinātu tiesu izpildītāju amata darbības. Līdz ar to pastāv atšķirīgi zvērinātu tiesu izpildītāju profesionālās darbības izvērtējuma mehānismi un ir nodalāma institūciju kompetence zvērinātu tiesu izpildītāju profesionālās darbības izvērtējumā. Tieslietu ministrijas un Latvijas Zvērinātu tiesu izpildītāju padomes kompetence aprobežojas ar tiesu izpildītāja sodīšanu disciplināri, savukārt zvērinātu tiesu izpildītāju amata darbību tiesisko seku izvērtējums, proti, fiksētā fakta un akta par fakta fiksēšanu spēkā esamība atbilstoši Tiesu izpildītāju likuma 83.panta otrajai daļai ir rajona (pilsētas) tiesas kompetencē, kas veic zvērinātu tiesu izpildītāju amata darbību uzraudzību. Šajā situācijā zvērināta tiesu izpildītāja prettiesiski fiksētais fakts un prettiesiski sastādītais akts par fakta fiksēšanu, kuru /pers. C/ ir iesniedzis tiesā, piešķirdams tam pierādījuma spēku, aizskar sūdzības iesniedzējas civilās tiesības uz īpašumu, uz pašnoteikšanos, kas ir pamats, lai /pers. A/ vērstos tiesā savu tiesību aizsardzībai, lūdzot tiesu izvērtēt fiksētā fakta un akta par fakta fiksēšanu spēkā esamību.

[4.2] Tiesa, atzīstot, ka Civilprocesa likuma 632.panta pirmajā daļā ir skaidri noteikts subjektu loks, kas var pārsūdzēt zvērināta tiesu izpildītāja darbības sprieduma izpildīšanā, minēto normu iztulkojusi nepareizi, sašaurinoši. Zvērināta tiesu izpildītāja fiksētais fakts un sastādītais akts par fakta fiksēšanu tieši aizskar sūdzības iesniedzējas civilās tiesības, tādējādi konstituējot viņas tiesības vērsties tiesā savu tiesību aizsardzībai. Ņemot vērā, ka pastāv likuma robs attiecībā uz tiesu izpildītāju amata darbību uzraudzību fakta fiksēšanā, Civilprocesa likuma 632.panta pirmā daļa jātulko, pielietojot tiesību normu *praeter legem* interpretācijas metodi. Tiesību normu trūkums nevar būt par pamatu atteikumam civilo tiesību aizsargāšanai tiesā. Situācijās, kad pastāv likuma robs, Civilprocesa likuma 5.panta piektajā daļā un tiesību doktrīnā norādīts, ka nepieciešams piemērot likuma analoģiju, tātad atsevišķos gadījumos likuma analoģiju ir pieļaujams pielietot arī attiecībā uz procesuālajām tiesību normām.

Civilprocesa likuma 632.panta pirmajā daļā regulētās attiecības ir vislīdzīgākās attiecībām, kas rodas, ja ir nepieciešams atzīt par spēkā neesošu zvērināta tiesu izpildītāja fiksēto faktu un aktu par fakta fiksēšanu ārpus izpildu lietas. Nav atbalstāms, ka zvērināta tiesu izpildītāja darbības ārpus izpildu lietas ir pārsūdzamas, ceļot vispārīgā kārtībā prasību tiesā pēc Civilprocesa likuma 18.nodaļas noteikumiem, jo šajā gadījumā nav strīds pēc būtības par materiālajām tiesību normām, bet gan procesuālo tiesību normu pārkāpumu konstatēšana un novēršana.

[4.3] Tiesas dotā Civilprocesa likuma 632.panta sašaurinošā interpretācija ir pretrunā ar tiesu judikatūru, uz kuru norādījusi Tieslietu ministrija (piemēram, Rīgas pilsētas Kurzemes rajona tiesas 2007.gada 29.augusta lēmums lietā Nr.C28148707, Rīgas apgabaltiesas 2013.gada 3.jūnija lēmums lietā Nr.3-10/0094/5), kurā atzīta šāda tiesu izpildītāja rīcības pārsūdzības iespēja Civilprocesa likuma 632.panta kārtībā. Minēto nolēmumu, kas arī veido judikatūru, neņemšana vērā ir Civilprocesa likuma 5.panta sestās daļas pārkāpums. Savukārt tiesas norādītie Senāta nolēmumi attiecas uz strīdiem izpildu lietās, kas uz šo gadījumu neattiecas.

[5] Pārbaudījis lietas materiālus un izvērtējis blakus sūdzības motīvus, Civillietu departaments atzīst, ka blakus sūdzība nav pamatota, lēmums atstājams negrozīts.

Civilprocesa likuma 447.[1] panta otrā daļa noteic, ja tiesa, izskatot blakus sūdzību, atzīst, ka pārsūdzētajā lēmumā ietvertie motīvi ir pareizi un pietiekami, tā lēmumā var norādīt, ka pievienojas pārsūdzētā lēmuma motīviem. Šādā gadījumā šā likuma 230.panta pirmās daļas 5.punktā noteiktos lēmuma motīvus var nenorādīt.

Izvērtējis Latgales apgabaltiesas Civillietu tiesas kolēģijas 2013.gada 29.oktobra lēmumā norādīto argumentāciju attiecībā uz /pers. A/ tiesībām Civilprocesa likuma 632.panta kārtībā iesniegt sūdzību par tiesu izpildītāja darbībām fakta fiksācijā un akta sastādīšanā par fakta fiksāciju, Civillietu departaments atzīst to par pareizu un pietiekamu un atbilstoši Civilprocesa likuma 447.[1] panta otrajai daļai pievienojas tai.

Blakus sūdzībā norādītie argumenti nav pamats lēmuma atcelšanai.

Atbilstoši Tiesu izpildītāju likuma 83.panta otrajai daļai uzraudzību par zvērinātu tiesu izpildītāju amata darbībām rajona (pilsētas) tiesa veic civilprocesuālajā kārtībā. Savukārt Civilprocesa likumā tiesu izpildītāju darbību pārsūdzēšana ir reglamentēta 632.pantā, kas paredz tiesu izpildītāju darbību pārsūdzēšanu sprieduma izpildīšanā, vienlaikus nosakot arī attiecīgo subjektu loku, kuriem tādas tiesības ir.

Tātad Civilprocesa likums paredz tiesu izpildītāju darbību pārsūdzēšanu sprieduma izpildīšanā vai viņa atteikumu izpildīt šādas darbības. Faktu fiksēšana ir zvērināta tiesu izpildītāja amata darbība, kuru tas veic pēc ieinteresēto personu lūguma (Tiesu izpildītāju likuma 74.panta pirmās daļas 2.punkts) un nav uzskatāma par amata darbību tiesas nolēmumu izpildīšanā (Tiesu izpildītāju likuma 73.pants). Tādējādi Civillietu departaments, pretēji blakus sūdzībā norādītajam, atzīst par pamatotiem apelācijas instances tiesas secinājumus attiecībā uz to, kādas tiesu izpildītāja veiktās amata darbības ir pakļautas tiesas uzraudzībai civilprocesuālā, t.i. Civilprocesa likuma 632.panta kārtībā. Minētie secinājumi atbilst arī Senāta nolēmumos citās lietās dotajam Civilprocesa likuma 632.panta pirmās daļas satura tulkojumam *(sk., piemēram, Senāta 2010.gada 16.jūnija lēmumu lietā Nr.SKC-918, 2011.gada 23.novembra lēmumu lietā Nr.SKC-1564, 2011.gada 14.decembra lēmumu lietā Nr.SKC-1797, 2012.gada 30.janvāra lēmumu lietā Nr.SKC-943, 2012.gada 23.maija lēmumu lietā Nr.SKC-1570)*. Tas, ka norādītie nolēmumi taisīti lietās, kurās nav risināts jautājums par tiesu izpildītāja darbībām fakta fiksēšanā, negroza Senāta dotā skaidrojuma būtību, proti, ka Civilprocesa likuma 632.pants nosaka iesniegšanas kārtību sūdzībām par tiesu izpildītāja darbībām tiesas sprieduma izpildīšanā.

/pers. A/ norādītā akta „Par fakta fiksāciju" sastādīšanas brīdī 2013.gada 4.jūnijā tiesu izpildītāja darbības fakta fiksēšanā reglamentēja Latvijas Zvērinātu tiesu izpildītāju padomes 2007.gada 13.jūlija sēdē apstiprinātie metodiskie norādījumi „Noteikumi par faktu fiksēšanu". Savukārt Tiesu izpildītāju likuma 54.panta pirmajā daļā ir noteikta Latvijas Zvērinātu tiesu izpildītāju padomes kompetence disciplinārā kārtībā izvērtēt zvērināta tiesu izpildītāja rīcību par: 1) Latvijas Zvērinātu tiesu izpildītāju kolēģijas statūtu pārkāpumu; 2) profesionālās ētikas normu pārkāpšanu; 3) Latvijas Zvērinātu tiesu izpildītāju padomes apstiprinātās metodikas neievērošanu; 4) citu ar zvērinātu tiesu izpildītāju darbību saistītu iekšējo normatīvo aktu pārkāpumu.

Turklāt, kā izriet no lietas materiāliem, Latvijas Zvērinātu tiesu izpildītāju padome, ir izvērtējusi /pers. A/ sūdzībā norādītos apstākļus saistībā ar fakta fiksāciju un konstatējusi pamatu disciplinārlietas pret tiesu izpildītāju Ingaru Osipovu ierosināšanai par metodisko norādījumu pārkāpumu.

Fakta fiksēšana un akta par fakta fiksēšanu sastādīšana pati par sevi nenodibina /pers. A/ kādas civiltiesiskas attiecības nedz ar tiesu izpildītāju,

nedz arī ar personu, kura lūgusi fakta fiksēšanu. No lietas materiāliem izriet, ka konkrētajā gadījumā tiesu izpildītāja sastādītais akts par fakta fiksēšanu ir iesniegts kā pierādījums civillietā strīdā starp /pers. A/ un personu, kura bija lūgusi fiksēt faktu. Tas nozīmē, ka tiesu izpildītāja sastādītā akta un tajā fiksētā fakta izvērtējums atbilstoši vispārīgiem Civilprocesa noteikumiem par pierādījumu novērtēšanu ir tās tiesas kompetencē, kas izskata attiecīgo civiltiesisko strīdu, kā tas ir noticis arī šajā gadījumā. Proti, apelācijas instances tiesa, izskatot attiecīgo civiltiesisko strīdu, ir izvērtējusi /pers. A/ pārstāves izteiktos iebildumus pret iesniegto aktu un lēmusi par tā, kā pierādījuma, attiecināmību un pieļaujamību *(sk. Latgales apgabaltiesas Civillietu tiesas kolēģijas 2013.gada 28.novembra spriedumu lietā Nr.C25045612/CA-0127/13)*.

Ņemot vērā iepriekš minēto, Civillietu departaments par nepamatotiem atzīst blakus sūdzības argumentus, kuros tās iesniedzēja, atsaukdamās uz vispārēju normu par personas tiesībām griezties tiesā aizskarto civilo tiesību aizsardzībai, pauž kļūdainu uzskatu par likuma robu tiesu izpildītāju amata darbību uzraudzībā saistībā ar fakta fiksēšanu. Līdz ar to minētie, kā arī pārējie šajā sakarā blakus sūdzībā norādītie apsvērumi, nevar būt iemesls lēmuma atcelšanai.

Atsaukšanās blakus sūdzībā uz Rīgas pilsētas Kurzemes rajona tiesas 2007.gada 29.augusta lēmumu lietā Nr.C28148707 un Rīgas apgabaltiesas 2013.gada 3.jūnija lēmumu lietā Nr.3-10/0094/5 un norāde uz Civilprocesa likuma 5.panta sestās daļas pārkāpumu nav pamatota. Tiesas pienākums ir katru lietu izspriest saskaņā ar attiecīgajām tiesību normām, nevis uz tās pašas vai kādas citas tiesas nolēmuma pamata. Ar jēdzienu judikatūra saprot tiesu nolēmumos atrodamās juridiskās atziņas, kas ir vispārināmas un līdz ar to piemērojamas ne vien konkrētajā, bet arī citos gadījumos *(sk. Civilprocesa likuma komentāri. I daļa (1.-28.nodaļa). Sagatavojis autoru kolektīvs. Prof. K.Torgāna zinātniskajā redakcijā.-Rīga: Tiesu namu aģentūra, 2011, 30.lpp.)*. Minētajā Kurzemes rajona tiesas agrāk taisītajā nolēmumā Civilprocesa likuma 632.panta pirmā daļa piemērota pretēji tam, kā to skaidrojusi augstākā tiesas instance, bet Rīgas apgabaltiesas lēmums, ar kuru, starp citu, ir atstāts negrozīts pirmās instances tiesas lēmums atteikties pieņemt sūdzību saistībā ar fakta fiksēšanu, nesatur izskatāmajā lietā piemērojamas juridiskas atziņas. Tādēļ tiesa pamatoti tos nav ņēmusi vērā un taisījusi likumam atbilstošu lēmumu.

Pamatojoties uz Civilprocesa likuma 448.panta pirmās daļas 1.punktu, Civillietu departaments

n o l ē m a

Latgales apgabaltiesas Civillietu tiesas kolēģijas 2013.gada 29.oktobra lēmumu atstāt negrozītu, bet /pers. A/ pārstāves blakus sūdzību noraidīt. Lēmums nav pārsūdzams.

Tiesnese (paraksts) A.Briede
Tiesnese (paraksts) I.Garda
Tiesnesis (paraksts) V.Jonikāns

NORAKSTS PAREIZS
Tiesnese A.Briede
Rīgā 2014.gada 31.janvārī